

Tijdingen

10/01

Op koers voor toppositie maritieme incidentenbestrijding

Scheepvaart is één van de veiligste vormen van transport. De schepen zelf moeten aan strenge veiligheidseisen voldoen en met behulp van radar en beloodsing worden havens veilig bereikt. Ondanks alle voorzorgsmaatregelen kan het toch misgaan.

Zeeland heeft zich met het project Samenwerken en Slagkracht voorbereid op grote incidenten. De regio mag zich bij de afronding van het project rekenen tot de koplopers in de maritieme incidentenbestrijding. Iedereen kent wel beelden van schepen in nood waar brand is uitgebroken of waaruit olie lekt. De gevolgen kunnen groot zijn voor de bemanning,

de kustbewoners en natuurlijk het milieu. De Westerschelde is één van de drukst bevaren rivieren ter wereld. Met het getij en de vele bochten is het niet de makkelijkste route om te bevaren en zo nu en toen zijn er dan ook ongevallen voor. Uit onderzoek bleek dat het voor de hulpverleningsdiensten niet mogelijk was om bij grotere calamiteiten effectief

op te treden. Ook de afspraken met bergingsmaatschappijen waren verouderd of in de loop der tijd verwaterd. Alle redenen voor de overheidsinstanties en de organisaties om de incidentenbestrijding op de Westerschelde serieus aan te pakken. De provincie Zeeland en de Veiligheidsregio Zeeland hebben in het project Samenwerken en Slagkracht voor een pakket maatregelen gezorgd, waarmee de hulpverleners incidenten effectief kunnen bestrijden. In het bijzonder op de Westerschelde maar ook op de andere Zeeuwse wateren.

Materieel en kennisontwikkeling

Rijkswaterstaat Zeeland gaat twee patrouillevaartuigen zo ontwerpen dat hulpverleners kunnen meevaren en zodoende van dichtbij kunnen bepalen hoe een incident het best kan worden bestreden. Met een

bergingsmaatschappij worden afspraken gemaakt over de permanente beschikbaarheid van twee vaartuigen met voldoende bluscapaciteit op de Westerschelde. Ook België draagt zorg voor een blusvaartuig. Hulpdiensten krijgen speciaal materieel, zoals kleding en voldoende blusschuim, speciaal voor het bestrijden van maritieme incidenten.

Daarbij horen speciaal ontwikkelde opleidingen, trainingen en oefeningen. Om het niveau van de rampenbestrijding verder te kunnen verbeteren, wordt een Europees netwerk voor kennisuitwisseling opgezet. Alle maatregelen vanuit Samenwerken en Slagkracht worden de komende jaren doorgevoerd in het vervolgproject Deltawateren. Omdat de Zeeuwse wateren niet ophouden bij de provinciegrenzen zal nauw worden samengewerkt met België en aangrenzende Veiligheidsregio's.

Het Rijk en de provincie Zeeland nemen, beide met een bijdrage van 3,2 miljoen euro, de incidentele kosten van het project voor hun rekening. Het havenbedrijf Zeeland Seaports en de Veiligheidsregio Zeeland betalen de structurele kosten van zes ton per jaar. Met België komen binnenkort afrondende gesprekken over een blusvaartuig dat in het oostelijke deel van de Westerschelde paraat kan zijn. ■

het is allemaal beeldvorming [2] **toezicht op locatie** [3]
linieland voor waas en hulst [5] **award voor getij op grevelingen en volkerak** [6]
zeeland op innovatie estafette [7] **ontwikkelingsvisie yerseke** [8]
seaports stimuleert inzameling scheepsafvalstoffen [9]
tweede verdieping gecompenseerd [10] **natura 2000 en internationaal jaar biodiversiteit** [11]

■ column ■

Het is allemaal beeldvorming

John Lilipaly,
voorzitter overlegorgaan Nationaal Park Oosterschelde

Wie aan Zeeland denkt, denkt aan water. Toch wordt Friesland algemeen gezien als de waterprovincie van Nederland.

Ik denk dat het komt doordat water in Zeeland vooral in een negatief kader wordt gezien. De Zeeuwen, zo lijkt het, zijn vooral tégen water. Al in hun devies laten ze zien dat hun grootste ideaal is om de verwoestende kracht van het water te overwinnen. De Zeeuwse leeuw worstelt en komt boven. En de actualiteit van deze strijd tegen het water is het afgelopen jaar nog eens onderstreept door de hoogoplopende ruzie over ontpoldering. Veel Zeeuwen vinden dat gewonnen land nooit mag worden teruggegeven.

De Zeeuwse strijd tegen het water is belangrijk voor het behoud van het Zeeuwse land en de Zeeuwse identiteit. Toch moet men ook vaststellen dat de nadruk op de strijd de aandacht voor de positieve aspecten van het water een beetje heeft verdreven. Het water geeft ons te eten en drinken en het geeft ons een hoop plezier. De Friezen hebben dat in hun beeldvorming allang verwerkt: denk aan alle toe-

ristische folders over de prachtige Friese meren, de zeiltochten door het landschap en natuurlijk in de winter de unieke Elfstedentocht. Het is allemaal beeldvorming. Want Zeeland heeft ieder jaar de schoonste stranden van Nederland. De provincie heeft ook de meeste zwemmers, duikers, surfers en zeilers. Maar we laten het te weinig aan de wereld zien.

Belangrijker is dat we er te weinig beleid op maken. De Zeeuw is gewend water in te dammen, het te bedwingen en te bedijken. Maar als je mét water wilt leven, moet je het ook verzorgen. En dat onderhoud bestaat niet alleen uit verdedigingswerken. Het bestaat ook uit het bevorderen van waterkwaliteit, algen en faunabeheer en het reguleren van de zandafkalving.

Dat laatste zorgt momenteel voor een van de grootste problemen van het Nationaal Park Oosterschelde: zandhonger. Door de zwakke stroming in de Oosterschelde kalven de zandplaten zo snel af dat er over vijftig jaar nog maar de helft van het huidige oppervlak bestaat en over honderd jaar een tiende deel. Vanwege de zandplaten is de Oosterschelde een van de meest belangrijke beschermde natuurgebieden in Noordwest Europa. De platen vormen de belangrijkste Nederlandse rustplaats voor de massale vogeltrek. Verdwijnen de platen dan moeten de vogels uitwijken. Door de teloorgang zal ook het unieke gezicht van het park, en daarmee cultuuroord en toerisme, verdwijnen. Maar ook voor de veiligheid zijn de zandplaten van belang. Het Nationaal Park Oosterschelde vraagt al een tijdje nationale aandacht voor deze kwestie. En het Rijk heeft interesse getoond en is al bezig de zandplaten te redden. Nu is het tijd voor de Zeeuwen ook trots achter hun Oosterschelde te gaan staan. Red de Oosterschelde van zandhonger. ■

■ Innovatieprijs voor Zoutelandse camping

Ardoer Campingresort De Meerpaal in Zoutelande is de winnaar van de innovatieprijs toerisme 2009. Het vernieuwende zijn veertien chatels – huisjes/kamers met de luxe van een hotel en de ruimte die een camping eigen is.

Eigenaar René Melis ontving de prijs uit handen van jurylid, tevens voorzitter D.J. Verstand van de stichting Keurmerk milieu, veiligheid en kwaliteit en gedeputeerde H. van Waveren van recreatie en toerisme. Dat was tijdens de toeristische ontmoetingsdag, november vorig jaar op Neeltje Jans.

De chatels zijn, inclusief ontbijt, per nacht te huur. Ook bij meerdaags verblijf worden dagelijks de handdoeken en het badlinnen verschoond. Er is full service en er kan gebruik worden gemaakt van de wellnessafdeling met sauna, beauty-

en shiatsumassagesalon (manuele behandeling). Volgens de jury heeft de ondernemer innovatief ingespeeld op de groeiende vraag naar luxe, comfort en wellness. Dat geldt ook voor de manier, waarop duurzaamheid is nagestreefd: een eigen waterzuivering met terugwinning van warmte, gebruik van regenwater voor de toiletten en de wasmachines en het centrumgebouw dat CO2-neutraal is. De prijs bestaat uit een geldbedrag van 5.000 euro en een Zeeuws kunstwerk. De Meerpaal werd uit 41 uitzendingen samen met nog zeven initiatieven ge-

nomineerd om vervolgens als winnaar uitverkoren te worden.

Aanmoediging

Petra de Boevere van slijterij en wijnhandel De Vuurtoren uit Breskens kreeg de vorig jaar voor het eerst ter beschikking gestelde aanmoedigingsprijs: een bedrag van 500 euro voor een professionele fotopromotie van haar Zeeuwierjenever – een jenever met zeewier als voornaamste smaakmaker. De jury noemde het initiatief voor het drankje authentiek en verbindend. Het zet Zeeland op een leuke manier op de kaart. ■

Miljoenen voor bedrijventerreinen

Zeeland krijgt 3,9 miljoen euro voor de herstructurering van bedrijventerreinen. Dat is een kleine vier procent van het budget dat landelijk beschikbaar is. De bijdrage vloeit voort uit het Convenant Bedrijventerrein 2010-2020.

De overeenkomst werd eind november ondertekend; de partners die er elkaar in tref- fen zijn het rijk, de provincies en de gemeenten. Onderte- kenaars waren de ministers van economische zaken en van ruimtelijke ordening, de voorzitter van het Interpro- vinciaal Overleg (IPO) en een bestuurslid van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).

Samen met de handreiking 'Kansen voor regionale kwa- liteit' vormt het convenant de basis voor het verkrijgen

van voldoende en duurzame ruimte voor bedrijventerrei- nen. Ook bestaande terreinen moeten zo duurzaam mogelijk worden.

Landelijk gaat het om 6.500 hectare verouderd bedrijven- terrein. Er is vanuit het rijk 400 miljoen beschikbaar om het programma in tien jaar tijd uit te voeren, waarvan 100 miljoen op de korte termijn – tot 2013. Hiervan kan dus bijna vier miljoen in Zeeland worden besteed.

Behalve over de verouderde terreinen zijn afspraken

gemaakt over nieuwe. De Zeeuwse behoefte is 264 hec- tare tot en met 2020, waarvan 62 hectare als vervanging van terreinen die hun bedrijfsbe- stemming verliezen.

Provinciale regie

De provincies krijgen de regie in het beleid voor de bedrij- venterreinen. Daartoe stellen zij regels. Zeeland heeft dat al gedaan als onderdeel van het omgevingsplan. Nieuw is dat elke provincie komend voorjaar in samenspraak met de gemeenten inzicht moet

hebben in een indicatieve her- structureringopgave. Daarbij moeten meteen een volgorde van belangrijkheid en een uitvoeringsparagraaf worden aangegeven. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering, waarvan de provin- cies dan weer jaarlijks verslag doen aan het rijk.

Het ministerie van economi- sche zaken houdt 52 miljoen euro apart om projecten van nationaal belang te kunnen financieren. Voor Zeeland zou de Stadshaven Vlissingen hiervoor mogelijk in aanmer-

king komen. Daar liggen op het terrein Poortersweg, de Buitenhaven en de Binnen- haven grote ruimtelijke en economische opgaven.

Begin dit jaar belegt het rijk een conferentie, waarmee de uitvoering van het convenant een officieel tintje krijgt. Achtergrondinformatie over de Zeeuwse herstructurering is beschikbaar bij beleidsmede- werker ruimtelijke ontwikke- ling Mathieu van Woerkom, tel. 0118-631921. ■

■ Toezicht op locatie

Het was ruim twee jaar geleden dat de commissaris van de koningin en de procureur-generaal als toezichthouders van de politie een werkbezoek aan de regiopolitie brachten.

In de tussentijd zijn niet alleen een nieuwe commissaris van de koningin en een nieuwe procureur-generaal aangetre- den, ook de Zeeuwse korps- leiding heeft twee nieuwe gezichten. De hoogste tijd dus voor een bezoek om te zien en te horen hoe het politiekorps functioneert en zich ontwik- kelt. Half november vorig jaar waren commissaris Peijs en procureur-generaal Van Brummen te gast bij de politie.

Op verzoek van beide toezicht- houders bestond het eerste deel van het werkbezoek uit

gesprekken met de korpslei- ding, het managementteam, de leden regionale beheers- driehoek en de ondernemings- raad. Sinds de uitkomsten van het rapport Staal over de situatie bij de Zeeuwse politie zijn gepresenteerd, is veel veranderd. Er werd kort stil gestaan bij de oude toestand, om vervolgens te spreken over hoe het korps er nu voor staat en wat de verwachtingen en ontwikkelingen voor de toe- komst zijn.

In het tweede deel stond de Regionale Havendriehoek

Zeeland centraal. De driehoek komt samen wanneer afstem- ming, coördinatie en besluit- vorming over openbare orde en rechtshandhaving in de Zeeuwse havens noodzakelijk is. Een bijzonder driehoeks- overleg, omdat naast politie en justitie niet één, maar drie burgemeesters aansluiten (van Borsele, Terneuzen en Vlissingen). De relatie tussen de havendriehoek en de Veilig- heidsregio kwam aan de orde en er werd gesproken over de toekomstplannen in relatie tot de veiligheid van de havens. Als afsluiting maakte het

gezelschap een vaartocht door het havengebied aan boord van de P41 van de Dienst Waterpolitie. De teamchef van de haven- en milieupoli- tie Zeeland en het unithoofd Zeeuwse Stroom lichtten de (gezamenlijke) werkzaamhe- den van hun teams in en rond de haven toe. Dit leverde voor een aantal toehoorders een zeer verrassende indruk van de omvang en grootte van het specifieke gebied, waaron- der de chemische industrie, vervoer gevaarlijke stoffen en scheepvaartbewegingen over de Westerschelde. ■

Kort Nieuws ■

■ Europees keurmerk duurzaam toerisme

Schouwen-Duiveland is de eerste gemeente in Nederland met het Europese keurmerk ECO XXI Award voor duurzaam toerisme.

De provincie, de gemeente, de Foundation voor the Environmental Education (FEE) en Grontmij gingen daartoe een samenwerkingsverband aan. Het keurmerk is een initiatief van FEE. Eerder werd de award, die de kwaliteiten van Quality Coast, Blauwe Vlag en Green Key in zich verenigt, al toegekend aan een Portugese regio

■ Emergo voor Seafarm Kamperland

Tarbotkweker Seafarm in Kamperland heeft de Emergo 2009 ontvangen – de Zeeuwse innovatieprijs van het innovatienetwerk Syntens en de provincie Zeeland.

Gedeputeerde Toine Poppelaars reikte de prijs uit: een kunstwerk van Coen Wieman dat de diverse fasen in de tarbotkweek verbeeldt en dus specifiek voor het winnende bedrijf werd gemaakt. Directeur Murk Peutz van Syntens roemde de voorbeeldfunctie van Seafarm. 'Als de kweker zijn kennis wil delen met branchegenoten dan is de Zeeuwse economie daarmee gediend', zo stelde hij.

■ Buil voor Vijf gebroeders

De stichting Molen De Vijf Gebroeders in Heinkenszand heeft een subsidie van 4.300 euro gekregen voor het maken van een builinstallatie in de stellingmolen. De buil is een grote zeef die de zemelen uit de bloem kan halen. Bovendien kan de zeef zo worden afgesteld dat bloem van verschillende grofheid kan worden verkregen.

De meubelmakeropleiding in Bergen op Zoom gaat de buil bouwen voor de stichting, die daartoe de originele tekeningen van de oorspronkelijke zeef beschikbaar heeft gesteld. Verwacht wordt dat de installatie tegen de zomer in gebruik kan worden genomen. De subsidie wordt verstrekt uit de kwaliteitsimpuls cultureel erfgoed, onderdeel van het provinciaal beleid voor cultureel erfgoed.

■ Milieuverordening geactualiseerd

Sinds enige tijd is de milieuverordening geactualiseerd. De regels zijn meer in lijn gebracht met de modelverordening van het Interprovinciaal Overleg. Een aantal bepalingen dat in de praktijk niet meer werd toegepast, is geschrapt. Verder was er een herijking van de regels voor activiteiten in of bij milieubeschermingsgebieden. De juridische grondslag voor de provinciale commissie omgevingsbeleid is aangepast, wat onder meer nodig was vanwege de nieuwe Wet ruimtelijke ordening.

De milieuverordening is te raadplegen op www.zeeland.nl, milieu en natuur, provinciale milieuverordening.

■ Nieuw plan voor faunabeheer

Als niemand echt content is over het faunabeheerplan is het maximale bereikt. De samenstellers van het plan – verenigd in de faunabeheereenheid Zeeland – dienen namelijk tegengestelde belangen. Tevredenheid bij de een leidt automatisch tot gemor bij de ander.

Tot die conclusie komt beleidsmedewerker natuur en landschap René Steijn van de provinciale directie ruimte, milieu en water tijdens een vraaggesprek over het faunabeheerplan 2010-2014, dat dit jaar is ingegaan.

De faunabeheereenheid is een stichting die bestaat uit de terreinbeherende organisaties, particuliere grondbezitters, de georganiseerde landbouw en de jagers met als onafhankelijk voorzitter oud-statenlid J. Ramondt.

Met de goedkeuring van Gedeputeerde Staten heeft de provincie zich geconformeerd aan het plan van de faunabeheereenheid en worden aan de hand ervan ontheffingen verleend. Die ontheffingen slaan op het bejagen van bijvoorbeeld damherten of ganzen om schade aan landbouwgewassen of andere onheil te voorkomen en om het wildbeheer te dienen. De consumptieve belangen – benutting heet dat in de wet – komen pas daarna. Ook zijn er regels voor het plaatsen van vang-

kooien, speciaal voor vogels als kraaien en kauwen.

‘In het wildbeheer vormen de ganzen de grootste overlast’, zegt Steijn. ‘Zij richten aanzienlijk meer schade aan dan damherten. Dat komt doordat hun aantal de laatste tien, vijftien jaar aanzienlijk is toegenomen. Veel ganzen zijn hier het jaar rond en in de winter komen de overwinteraars er dan nog bij. Bovendien komt die laatste groep steeds eerder en blijft ze langer dan vroeger. In de

opvanggebieden, zoals Tureluur op Schouwen-Duiveland en op Tholen, hebben zij volop de ruimte, maar de (winter) tarwe op de percelen ernaast wordt ook gewaardeerd. In het faunabeheerplan staan de regels voor het verjagen: visueel – door linten op te hangen bij voorbeeld – of akoestisch – met geluidkanonnen. Als dat allemaal niet helpt dan kan ontheffing van het jachtverbod worden verleend. Geleden schade wordt vergoed.’

‘Met de ontheffing voor de

jacht op damherten lopen de emoties hoog op tussen de voor- en tegenstanders van de jacht. Het is daarom belangrijk dat de faunabeheereenheid de regels, ontdaan van die emoties, heeft geformuleerd. Ook bij de provincie gaan we er nuchter mee om. Daarmee is het faunabeheer het meest gediend.’

Het faunabeheerplan 2010-2014 is te raadplegen op www.zeeland.nl, milieu en natuur, Zeeuws natuurbeleid, flora- en faunabeleid. ■

■ Linieland van Waas en Hulst

Het linieland van Waas en Hulst overstijgt zijn verleden van oorlogs- en grensgebied en groeit tot een samenhangend, actief en groen-blauw buitenlandschap. Vanuit die visie gaan de vier grensgemeenten en de twee provincies aan de slag voor de inwoners van de regio.

De gemeenten zijn Beveren, Stekene, Sint Gillis Waas en Hulst, die samen om en nabij 110.000 inwoners tellen en een oppervlak van zo'n 50.000 hectare beslaan. De provincies zijn Oost-Vlaanderen en Zeeland. Ook is het Vlaamse gewest betrokken. In de grensoverschrijdende ontwikkelingsvisie Linieland van Waas en Hulst worden als thema's gehanteerd:

- havenontwikkeling en economie
- mobiliteit
- natuur, recreatie en natuurhistorie
- wonen en leefbaarheid.

Van de thema's zijn de kwa-

liteiten, kansen, ambities, knelpunten en bedreigingen op een rijtje gezet. Aan de hand daarvan is een toekomstbeeld geschetst. De opzet is het Zeeuws-Wase gebied te versterken als een rustige woonomgeving met een open, groen karakter dat economisch wordt gedragen door recreatie, kooptoeerisme, verwerkende logistiek en nijverheid.

Om dat doel te bereiken zijn elf projecten onderscheiden. Voor elk ervan is een trekker en een co-trekker aangewezen. Als eerst verantwoordelijke staat Zeeland aan de lat voor het

grensnatuurpark Groot Saeftinghe en de inventarisatie en het begin van waterprojecten. Dat geldt ook voor het herstellen en de inrichting van de Meester van der Heijdegroeve in Nieuw-Namen. De uitvoering daarvan staat voor dit jaar op het programma.

Als co-trekker is de provincie aan zet voor de opmaak en uitstraling van een regionaal economisch profiel, de grensoverschrijdende afbakening van de milieugebruiksruimte en de optimalisatie van het openbaar vervoer. Aan de gemeenten zijn ook nogal wat taken toevertrouwd. Zij werken al langer samen

dan in het verband van het Linieland en wel onder het IGO, één van de clusters van de Euregio Scheldemond, die wordt gevormd door de provincies Oost- en West-Vlaanderen en Zeeland.

Voor alle plannen wordt als eindjaar 2014 aangegeven. Een uitzondering wordt gemaakt voor de waterprojecten. Daaronder valt namelijk ook de waterkwaliteit en aangenomen wordt dat de verbetering daarvan meer tijd zal vergen. Als voorwaarde wordt gesteld dat alle projecten ter hand worden genomen. Zij versterken elkaar, dus zodra er één

tussenuit zou vallen, betekent dat ook een verslechtering voor het geheel.

Projectleider aan Zeeuwse zijde is Monique Ekkebus van de afdeling gebiedsontwikkeling, provinciale directie ruimte, milieu en water, tel. 0118-631732. ■

■ Award voor getij op Grevelingen en Volkerak

Grevelingen van meer naar Delta – onder die titel wonnen Bam Infraconsult, AM, LOLA Landscape Architects en Deltares de Delta Water Award 2009. Commissaris van de koningin Karla Peijs en minister Ronald Plasterk van onderwijs maakten de winnaars bekend tijdens een bijeenkomst op Neeltje Jans.

In vijftien jaar tijd kan de situatie van voor de Deltawerken worden bereikt voor de Grevelingen en het Volkerak. Daartoe moet het getij worden teruggebracht op de twee wateren. 'De winnaars verbinden op slimme wijze ecologische en economische belangen', zo preeste de jury. 'Met hun brede visie verbinden en versterken ze bestaande ideeën.' De Delta Water Award bestaat uit een geldbedrag van 15.000 euro en een studiereis naar de Yangtze-delta in China.

Tweede werd het project Van zoute vijand naar zilte vriend van CSO, CLM en H+N+S, dat tijdelijk het water op het land toestaat om dat op natuurlijke wijze te laten opslippen. Derde was Tidal economy van Arcadis, technische universiteit Eindhoven en rijksuniversiteit Nijmegen met onder meer een getijdenterrasdijk die veiligheid, recreatie, natuur, aquacultuur en (zilte) landbouw in zich verenigt. In totaal waren er twintig inzendingen, waarvan er zes werden

genomineerd voor de prijs. De Delta Water Award wordt tweejaarlijks uitgereikt. Jonge wetenschappers en studenten kunnen erom strijden.

Peijs zei tijdens de uitreiking in het Topshuis dat de plannen de positieve koers van

samenwerking met het water versterken. 'De sterke projectideeën zijn niet alleen van belang voor de Zeeuwse Delta. Zij hebben een wereldwijde potentie.' En dat sluit aan bij het streven van Zeeland leidend te zijn in de deltatechnologie.

De Delta Water Award is in het leven geroepen om jong talent in aanraking te brengen met de mogelijkheden van de Zuidwestelijke Delta als laboratorium voor Deltastudies. De prijs is mogelijk gemaakt door de provincie, de Hogeschool Zeeland, de Roosevelt Academy, Delta NV, rijkswaterstaat, de Unie van Waterschappen, de stichting Leven met water, waterschap Zeeuwse Eilanden en havenschap Zeeland Seaports. Het Kennisnetwet Delta Water vormt de koepel, waaronder de organisaties hun krachten bundelen.

Minister Plasterk opende vervolgens op Neeltje Jans de Delta Academy: het instituut aan de Hogeschool Zeeland dat nu ruimte biedt aan de hbo-opleidingen aquatische ecotechnologie en civiele techniek. Onder voorbehoud van accreditatie wordt daaraan met ingang van het komende studiejaar toegevoegd Deltamanagement en design,

eveneens een opleiding in het hoger beroepsonderwijs. Een masteropleiding is in ontwikkeling. Plasterk noemde de academy een voorbeeld van hoe je duurzaam en kwalitatief goed onderwijs kunt aanbieden. 'De Delta Academy is dé manier om hoger opgeleiden in de regio te houden, zo zei de minister. Commissaris Peijs voegde daaraan toe dat de Academy bijdraagt aan de Zeeuwse ambitie de slimste en veiligste Delta ter wereld te zijn en te blijven. Projectleider Ruben Akkermans zei na afloop van de bijeenkomst het opvallend te vinden dat alle teams breken met de traditie van het vechten tegen het water. 'In plaats daarvan kiezen zij voor controverse oplossingen, waarin het water juist wordt omarmd. Zo koerst een nieuwe generatie wetenschappers af op een vorm van waterwerken die de Delta een ander aanzicht zal geven.' ■

■ Zeeland op innovatie estafette

Twee dagen lang gonsde het in debatten en in stands over baanbrekende projecten voor een duurzame toekomst.

Zeeland deed daaraan mee.

Plaats van handeling was de innovatie estafette die begin november vorig jaar werd gehouden op het voormalig vliegveld Valkenburg bij Katwijk. Zeeland presenteerde zich er tijdens de informatiemarkt, die ruimte bood aan honderden bedrijven en kennisinstellingen, onder de titel 'Zeeland bruist!'.

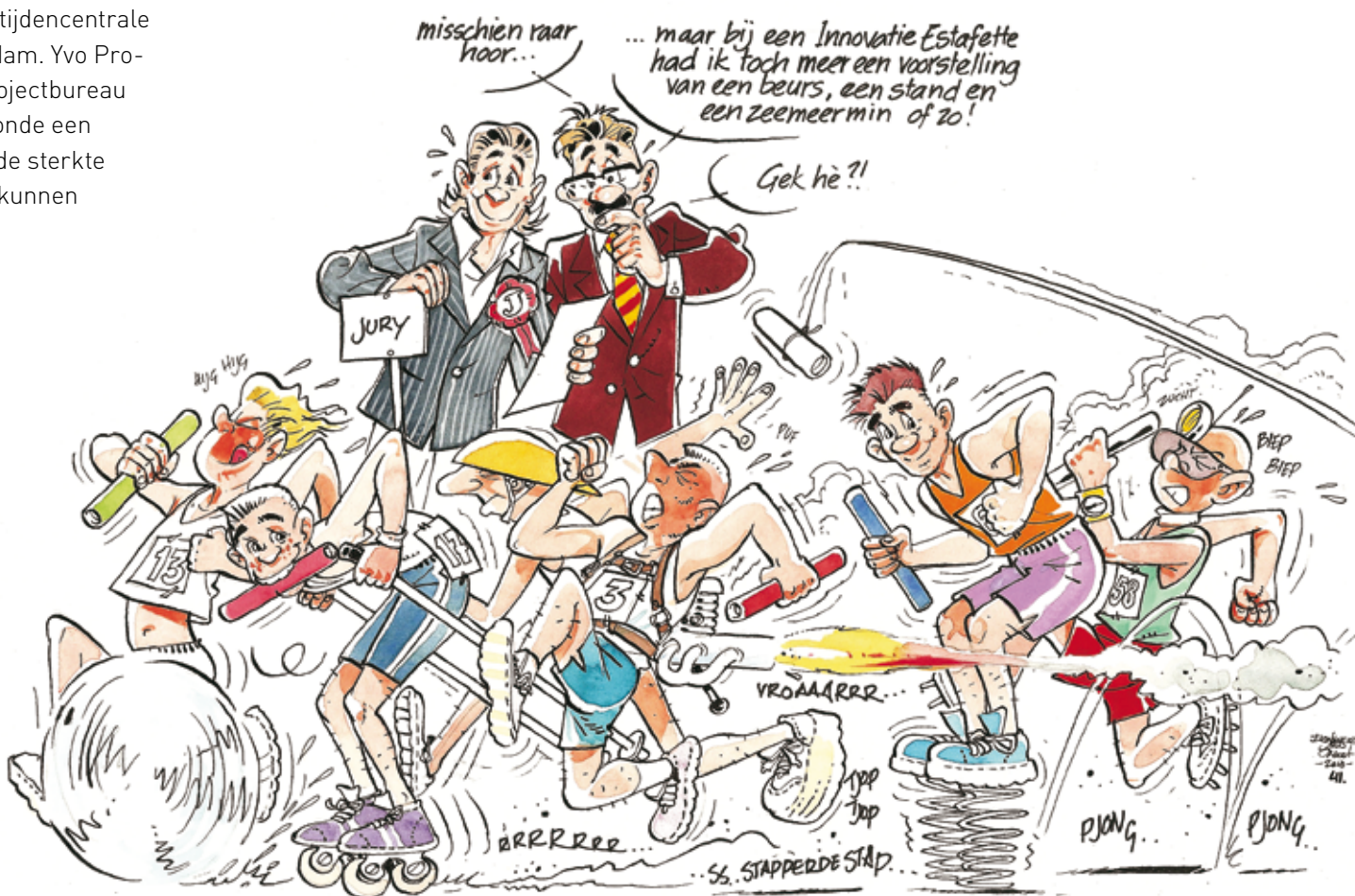
De provinciaal medewerkers Nico Landsman (kennisnetwerk Deltawateren) en Ruben Akkermans (water) gaven informatie over de Delta Water Award, de erosieberm bij Kruishoofd en andere innovatielocaties, die te bekijken zijn op www.innovatielocaties.nl. Eric van Zanten van rijkswaterstaat Zeeland en Karin Troost van Imares lieten zien hoe zandhonger in de Oosterschelde te bestrijden is met onder meer oesterschelpen. Jan Ketelaars van stichting De Zeeuwse Tong overtuigde de bezoekers dat binnendijkse

zoutwater-aquacultuur in Zeeland toekomst heeft. Pieter Maessen en Frank Neumann van recreatieschap Het Grevelingenmeer spraken onder meer over de getijdencentrale in de Brouwersdam. Yvo Provoost van het projectbureau Zeeweringen toonde een grondradar om de sterkte van de dijken te kunnen meten.

De innovatiekracht van water en duurzame bereikbaarheid waren belangrijke ele-

menten in de workshops. De onderwerpen waren ondergronds bouwen, de klimaatdijk en gratis openbaar vervoer. Convenanten werden afgesloten over nieuwe ontwikkelingen in water, transport en mobiliteit. In 120 demonstraties werden innovatieve producten getoond. Gevraagd naar zijn reactie op de estafette zei Nico Landsman onder de indruk te zijn van de dansvloerdijk: dansenden golven die energie opwekken.

De estafette is een initiatief van de Club van Maarssen, die de innovatie in water, transport en mobiliteit propageert. In 2005 en 2007 werd een Dag van Maarssen gehouden. De innovatie estafette is hierop feitelijk een vervolg. De naamsverandering bergt in zich dat de initiatiefnemers de innovatie als een estafettestokje willen doorgeven aan de volgende generaties. ■

Waterverordening ■

De provincie heeft sinds de jaarwisseling een waterverordening Zeeland. De verordening vloeit voort uit de inwerkingtreding van de Waterwet. De waterkering, waterkwantiteit en -kwaliteit alsook de diverse gebruiksfuncties van water komen in de wet en de verordening aan bod.

Dat houdt in dat diverse eerdere wetten en verordeningen zijn ingetrokken. Voor Zeeland zijn dat de verordeningen waterhuishouding, waterkering en vaarweg Kanaal door Walcheren. Landelijk verdwenen de wetten op de waterhuishouding, de waterkering, verontreiniging oppervlaktewateren en de grondwaterwet. In de nieuwe Waterwet worden de taken en verantwoordelijk-

heden van het rijk, de provincies, de waterschappen en de gemeenten beschreven. De bevoegdheden in het toezicht zijn herijkt. De plannen die op de diverse niveaus worden gemaakt, moeten op elkaar worden afgestemd. Zo is ook de waterordening Zeeland in overleg met de waterschappen Zeeuwse Eilanden en Zeeuws-Vlaanderen tot stand gekomen.

De norm van de Waterwet voor primaire waterkeringen is een overschrijdingskans van één keer in de 4000 jaar. De provincie stelt de norm voor de regionale waterkeringen. Die keringen liggen in de polders, achter de primaire keringen. Voor de sterkte ervan geldt voorlopig dat zij het hoogste stormvloedpeil dat gemiddeld één keer per twee jaar voorkomt, zouden moeten kunnen

keren. Er loopt een project voor een verfijning van die norm, waarbij met meerdere factoren rekening gehouden gaat worden. In de verordening zijn ook normen gesteld voor de capaciteit van de regionale wateren ter voorkoming van wateroverlast bij hevige regenval. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen grondgebruik in bebouwd en landelijk gebied. Zo worden voor natuurgebieden geen inundatienormen gesteld; zij kunnen namelijk ook water bergen. Voor glastuinbouwgebieden wordt één keer in de vijftig jaar natte voeten niet uitgesloten en voor bebouwd gebied in steden en dorpen geldt één keer in de honderd jaar bij dichte bebouwing en één keer in de tien jaar voor parkeer- en sportterreinen.

In de nieuwe wet heeft de provincie een beperkte taak bij de verlening van vergunningen voor grondwateronttrekking. Aan de waterschappen en de provincie is nu de schone taak de al eerder gestelde en deels nieuwe normen en regels haalbaar en betaalbaar om te zetten naar de praktijk.

De waterverordening Zeeland is te raadplegen op www.zeeland.nl, producten en diensten, provinciale regelgeving, waterverordening Zeeland. Achtergrondinformatie kan worden verkregen bij juridisch medewerker water Hugo Hinderink, tel. 0118-631797. ■

■ Samen tegen georganiseerde criminaliteit

Georganiseerde criminele organisaties opereren meestal niet alleen ondergronds. Ze maken voor hun activiteiten vrijwel altijd gebruik van legale infrastructuur en faciliteiten.

Tegelijkertijd zijn ze altijd op zoek naar manieren om hun vermogen wit te wassen, bij voorbeeld door te investeren in vastgoed. Onder- en bovenwereld raken zo ongemerkt met elkaar verstrengeld en dat zorgt ervoor dat mensen, bedrijven en overheden onbewust en ongewenst in deze circuits worden getrokken. Het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) Zuidwest Nederland is eind 2009 opgericht om dit probleem in Zeeland en een groot

deel van Noord Brabant bij de wortel aan te pakken.

Het RIEC werkt als informatieknoppunt tussen openbaar ministerie, politie, bijzondere opsporingsdiensten, belastingdienst, provincies, gemeenten en andere (semi) overheden. Het centrum adviseert het lokale bestuur gevraagd en ongevraagd over risicovolle activiteiten en hoe deze activiteiten het beste kunnen worden voorkomen en bestreden. Het ondersteunt

provincie en gemeenten ook bij de toepassing van de Wet Bevordering Integriteitbeoordeling door het Openbaar Bestuur (BIBOB). Met deze wet kunnen bestuursorganen malafide ondernemers buiten de deur houden en zo een bijdrage leveren aan gezond en integer ondernemerschap.

Zeeland is als grensstreek en met een aantal havens een gebied dat criminele activiteiten en investeringen kan aantrekken. Daarom participeren de

meeste Zeeuwse gemeenten en de provincie in het RIEC. Ook heeft de provincie als onder meer vergunningverlener en wegenbouwer te maken met de wet BIBOB.

Door informatie van de verschillende partijen regionaal te delen en te analyseren ontstaat een goed beeld van criminele organisaties en hun activiteiten in de gehele regio. De afspraken over de informatie-uitwisseling en samenwerking zijn vastgelegd in een convenant tussen de

verschillende partijen. Namens Zeeland ondertekende commissaris van de Koningin Karla Peijs het convenant op 7 december vorig jaar.

Het RIEC Zuidwest Nederland is gevestigd in Oosterhout. Voor Zeeland werkt projectleider Cees Nieuwenhuizen vanuit het politiebureau aan de Segeerssingel in Middelburg aan het project.

Meer informatie is te vinden op www.riecnet.nl. ■

■ Ontwikkelingsvisie Yerseke

Aquacultuur, recreatie, wetenschap en sociale dynamiek zijn de sleutelwoorden voor Yerseke. De gemeente Reimerswaal gaf ze mee aan het kwaliteitsteam Zeeland met de vraag een ontwikkelingsvisie te maken voor het dorp aan de Oosterschelde.

Voordat het kwaliteitsteam aan de slag ging, vroeg de gemeente de bewoners mee te denken. Met hen werden workshops gehouden en discussies gevoerd, wat resulteerde in een ideeënboek met tientallen suggesties. Het team heeft hiermee in zijn advies rekening gehouden.

In den brede worden de kwaliteiten van de oesterputten in het dorp gewaardeerd. Zij vormen daarom het uitgangspunt

van de visie. Zij bieden nu een wat rommelig uiterlijk, maar 'de ligging, cultuurhistorische waarde en de potentie van het gebied maken de oesterputten tot de 'parel' van Yerseke en drager van andere ontwikkelingen'. De putten kunnen het vertrekpunt vormen in een belevingsroute – de Oesterkaai – langs de Oosterschelde. Een overkoepelende visie ervoor wordt aangeraden.

Hoe de aquacultuur zich gaat ontwikkelen, laat zich niet raden. Yerseke is in het omgevingsplan Zeeland als centraal punt in de branche aangewezen. Is de groei grootschalig dan moeten voorwaarden worden gesteld om schade-

lijke neveneffecten te voorkomen, ook in het ruimtebeslag. Onderdelen kunnen op bedrijventerreinen worden ondergebracht, zoals hatchery, op- en overslag en transport. Andere, zoals kantoren, kunnen op representatievere locaties verrijzen. Voor de kweek is vooral het buitengebied de aangewezen plek; dit gezien de bassins en de ruimte die zij innemen. De huidige en eventueel nieuwe wetenschappelijke instituten in Yerseke zouden kunnen uitgroeien tot hét kenniscentrum in de estuariene wereld, waar (internationale) onderzoekers, wetenschappers, studenten en bestuurders zich op dat vakgebied treffen. Voor het internationale bezoek

aan de kennisinstituten moet hotelruimte beschikbaar zijn. De oesterputten moeten een voorname rol gaan spelen in het toerisme. Een belangrijke impuls wordt ook verwacht van de optimalisatie van de vissers- en jachthaven. Er zouden ruim 300 extra ligplaatsen in de jachthaven kunnen komen. Een groot parkeerterrein in de Molenpolder zou goede diensten bewijzen tijdens de mosseldag en andere grote evenementen. Nieuw daarin wordt de 'mosselexperience' een nog te ontwikkelen attractie, waarin de mossel, inclusief de teelt en de handel, in al zijn facetten wordt belicht. De sociale dynamiek van het dorp kan worden vergroot

door de bedrijvigheid uit de Burenpolder te verhuizen naar de Molenpolder of de Olzendepolder. Ook het recreatie-terrein zou er plaats moeten maken voor woningbouw. De polder zou zo het scharnierpunt kunnen worden tussen het dorp en het water. Nu is die relatie niet zo groot. Geadviseerd wordt niet alle elementen tegelijk op te pakken, maar het dorp in deelgebieden aan te pakken. Om de animo levend te houden zou begonnen kunnen worden met elementen die niet te veel geld kosten en toch direct een duidelijk zichtbare verbetering opleveren. De gemeente is bezig het advies te verwerken in een structuurvisie. ■

■ Miljoenen voor grensregio

Ruim zestien miljoen euro kwam onlangs vanuit Europa beschikbaar voor de grensregio Vlaanderen-Nederland.

Zeven projecten worden zo meegefinancierd.

Vier daarvan krijgen in Zeeland hun beslag.

Het Zwin moet opnieuw uitgroeien tot hét natuurrreservaat in de grensregio West- en Zeeuwsch-Vlaanderen. De aandacht wordt gericht op versterking van de natuur, de cultuurhistorische elementen en recreatie en toerisme. De Staats-Spaanse linies worden erbij betrokken, er komen wandel- en fietsroutes en de educatieve elementen worden verder uitgebouwd. Ruim 5,8 miljoen euro gaat het project kosten; daarvan komt uit het Interreg-IV-budget bijna 3 miljoen euro; Zeeland levert drie ton.

Kreekherstel, ecologisch beheer van bloemrijke dijken en verbetering van de waterkwaliteit zijn de steekwoorden in het project Natuurlijk water. Trekker ervan is waterschap Zeeuws-Vlaanderen. De bedoeling is grensoverschrijdend meer ruimte voor water te creëren en zodoende bij te dragen aan de Kaderrichtlijn Water. Voortgeborduurd wordt op het grensoverschrijdende krekensbeleidsplan. Ruim 1,5 miljoen euro Europees geld is beschikbaar op de totale investering van bijna 4 miljoen.

Onder de naam Optiglas wordt grensoverschrijdend samenwerking gewerkt tussen de proefcentra voor de (glas)tuinbouw. Energiebesparing en duurzame technologieën zijn twee belangrijke aandachtsgebieden. Bij de energiebesparing spelen onderwerpen als gesloten kassystemen, led-belichting, de toepassing van intelligente folies en de reductie van gewasbeschermingsmiddelen. Er is ook veel ruimte gereserveerd voor de voorlichting aan de tuinders aan weerskanten van de grens. Op de investering van 1,8 miljoen wordt

de helft gesubsidieerd vanuit Interreg-IV.

De te grote groei van uitheemse planten en dieren ten koste van de inheemse wordt tegengegaan in het project 'Invasieve exoten in Vlaanderen en Zuid-Nederland. Het doel is de biodiversiteit zo groot mogelijk te houden. De opzet is betere bestrijdingsmiddelen te ontwikkelen dan tot nu toe voorhanden zijn. Ook wordt veel aandacht besteed aan kennisuitwisseling, niet alleen tussen de partners in het project. Belangenorganisaties,

tuincentra, en de bevolking in den brede wil men bereiken om te voorkomen dat vanuit particuliere tuinen en vijvers exoten in het milieu komen. In eerste aanleg wordt gewerkt aan de bestrijding van de planten grote waternavel en Amerikaanse vogelkers, van de amfibie stierkikker en van de zomergans.

De andere projecten, waarvoor Europees geld beschikbaar kwam, worden in het grensgebied met Noord-Brabant en Limburg uitgevoerd. ■

■ Seaports stimuleert inzameling scheepsafvalstoffen

De verontreiniging van de zee is een wereldwijd probleem. Een toename van de wereldhandel geeft een drukker wordend scheepvaartverkeer. En dat resulteert in een toename van afval op zee.

Vroeger werd er vaak nonchalant met dit afval omgesprongen. De zee was groot genoeg en niemand die erbij stilstond

dat het afval dat men overboord gooide schadelijk kon zijn. Gelukkig is inmiddels bij velen het besef ontstaan dat

de zee geen vuilnisvat is. Om het marine milieu te beschermen is Europese en nationale regelgeving opgesteld.

Havenbedrijf Zeeland Seaports, de beheerder van de havens van Borsele, Vlissingen en Terneuzen, moet natuurlijk ook voldoen aan deze regelgeving. Echter, Zeeland Seaports wil graag een stap verder gaan en heeft daarom in zijn strategisch masterplan de zorg voor het milieu als één van zijn kernverantwoordelijkheden benoemd.

Eén van de concrete stappen die Zeeland Seaports in 2007 heeft genomen, is het inzamelen van scheepsafvalstoffen door middel van een honderdprocent-financieringssysteem te vereenvoudigen. Na een verplichte financiële bijdrage, gekoppeld aan het haven- en kadegeld van het zeeschip aan de haven, kan er onbeperkt afval worden afgegeven. Zeeschepen worden hierdoor gestimuleerd om hun scheepsafval af te geven in de havens van Zeeland Seaports in plaats van het in zee te dumpen.

Het idee achter het honderdprocent-financieringssysteem is dat de administratieve

afhandeling van het inleveren van scheepsafval wordt vereenvoudigd.

Voor 2007 was er een ingewikkeld administratief systeem van een bijdrage, verzoek voor teruggave, beoordeling van dit verzoek en een eventuele teruggave van een deel van de bijdrage en aanvullende facturatie door de inzamelaar. Het nieuwe systeem vermindert de administratieve lasten tot maandelijkse kostenverrekening tussen de inzamelaar en de havenbeheerder.

Vorig jaar leverden meer dan 25 procent van de schepen hun afval in, terwijl dat vóór 2007 nog minder dan vijftien procent was. Een flinke toename dus en een goede stap op weg naar een schonere zee. ■

■ Topjaar bodemsaneringen

In opdracht van de provincie werden in 2009 elf bodemsaneringen uitgevoerd en er werd meegefinancierd in drie andere. Daarmee is een record gevestigd, want doorgaans ligt het gemiddelde op drie à vier saneringen per jaar.

In de overwegingen van Gedeputeerde Staten zoveel op te pakken speelde de kredietcrisis mee. Behalve dat de bodem schoon werd, werd nu ook de economie extra gestimuleerd. De elf saneringen zaten in Midden-Zeeland en Zeeuwsch-Vlaanderen.

- Rilland, Bathseweg: een voormalige chemische was-serij en een tankstation.
- Krabbekreekweg: restanten van afvaldumping op parkeerterrein gesaneerd.
- Kwadendamme: op de Roode Hoeve een olievlek weg gegraven.

- Hansweert, Lange Geer: in onbruik geraakte winkel van een voormalige parlevinker gesloopt; de bodem ontdaan van onder andere teer.
- Hulst: de verontreinigde slakkenverharding van voormalig autoslooterrein van woonwagencentrum De Rape verwijderd. De grond langs de Liniedijk afgegraven; daar stonden de auto's eertijds opgeslagen.
- Oostburg, Oude Haven: sanering asbest en stortmateriaal van een gesloopte boerderij.
- Duivenhoek bij Hulst: de tuin van een voormalige

scheepswerf afgegraven.

- Nieuw-Namen, Woestijnestraat: asbest in een puinweg van een voormalige tapijtfabriek geïsoleerd door er een asfaltlaag overheen aan te brengen.
- 's-Heer Hendrikskinderen, Oude Rijksweg: oliecomponenten rond een voormalige tankopslag zoveel mogelijk uit de bodem verwijderd.
- Waarde, Kerkweg: een eerdere sanering was niet afdoende; nu is de grond van een voormalige transportbedrijf afgegraven.
- Oostburg, Oude Haven: de verontreiniging van de voor-

malige gasfabriek wordt met chemische oxidatie bestreden. Er wordt een overmaat aan zuurstof in het grondwater geperst, waardoor de verontreiniging oxideert.

De saneringen, waarin financieel werd bijgedragen waren de waterbodems van de Spui-, Bron- en Teerkreek in Axel en Terneuzen en de Zoete en Zoute Gracht in Zierikzee. De derde was de Axelsestraat in Zaamslag. Voor alle saneringen geldt dat na het werk onaanvaardbare risico's voor mens, plant of

dier zijn weggenomen. De mate waarin dat risico bestaat, wordt mede bepaald door het gebruik van de grond en de kans op verspreiding van de vervuiling, bij voorbeeld door het grondwater. En dat heeft weer invloed op het al of niet spoedeisend zijn van de schoonmaak.

Niet spoedeisende saneringen worden doorgaans pas ter hand genomen als zich nieuwe ontwikkelingen aandienen, zoals bouwactiviteiten. In het algemeen geldt dat alle verontreiniging uiterlijk in 2030 beheersbaar moet zijn. ■

■ Tweede verdieping gecompenseerd

Hectares aan buitendijkse projecten, inlagen en kreken zijn aan de Zeeuwse natuur toegevoegd als compensatie voor de tweede verdieping van de Westerschelde. Voor alle categorieën zijn de taakstellingen verwezenlijkt.

Dat blijkt uit de eindrapportage natuurcompensatieprogramma Westerschelde 1998-2008, in de volksmond beter bekend als de 'tweede verdieping Westerschelde'. De rapportage is van Gedeputeerde Staten. Buitendijks is nieuwe natuur gemaakt bij de Rammekensduinen en in de voormalige

veerhaven van Kruiningen. Er staat nog 40 hectare aan de lat bij Perkpolder als onderdeel van de compensatie bij de tweede verdieping. In totaal komt daar 75 hectare nieuwe natuur. Het Schor van Waarde en de Verdrongen Zwarte Polder werden verbeterd. Rijkswaterstaat is de uitvoerder van de buitendijkse projecten, die

11 miljoen euro kosten. De provincie trok een kleine 29 miljoen euro uit voor de binnendijkse: zestien nieuwe inlagen, waarvan negen compleet als compensatie moeten worden gezien en zeven die in combinatie met de Ecologische Hoofdstructuur tot stand kwamen. In totaal kwam er een kleine 500 hectare inlaag

bij. Ook werd veel aan kreekherstel gedaan: ruim 1.300 hectare, verdeeld over 23 kreken.

De conclusie van GS is dat met alle projecten wordt voldaan aan de afspraken uit het verleden, ook nadat die waren aangescherpt na uitspraken van de Europese Commissie. ■

■ Natura 2000 en Internationaal Jaar Biodiversiteit

2010 is Internationaal Jaar van de Biodiversiteit. Biodiversiteit is nodig voor schoon water, medicijnen en voedsel, voor grondstoffen en energie.

De beleving van natuur, de rust en ruimte waarvoor de toeristen naar Zeeland komen, is van groot ethisch en eco-

nomisch belang. De provincie Zeeland werkt hard aan het instandhouden van de biodiversiteit en alle goederen en

diensten die daaruit voortkomen. De prachtige gebieden die al jaren goed worden beheerd, hebben een extra

goedkeuringsstempel gekregen als Europese topnatuur: Natura 2000. Neem bijvoorbeeld de duingebieden Manteling van Walcheren en de Kop van Schouwen. Deze gebieden zijn niet alleen in Nederland van belang voor de duingraslanden, stuifduinen en duinen met duindoornstruwelen. Ook binnen Europa zijn ze uniek en van bijzondere waarde. Verder zijn de schorren en slikken, zo typisch voor deze streek, binnen Europa erkend.

Het polderlandschap van Zeeland en dan met name het laatste stukje authentiek Zeeuws polderlandschap van de Yerseke en Kapelse moer hebben internationale allure gekregen met Natura 2000. Dat deze leefgebieden in stand moeten worden gehouden is vanzelfsprekend. Natura 2000 zet zich ook in voor bijzondere soorten zoals het kruipend moerasscherm (*Apium repens*), een bijzondere en zeldzame plant die groeit in de kreken van Zeeuwsch-Vlaanderen – Het Grootte Gat, Vogelkreek en Canisvliet. In de natte duinvaleien komen de zeldzame noordse woelmuis

en de nauwe korfslak voor en in Het Zwin en Kievittepolder de kamsalamander; ook zij verdienen die extra bescherming.

Vogels zijn net zo goed afhankelijk van het netwerk van de Natura-2000-gebieden, waar ze broeden, foerageren en rusten. Het netwerk van de gebieden moet de verdere versnippering en aantasting van leefgebieden en soorten tegengaan. Dat is de afspraak die de Europese Unie heeft gemaakt naar aanleiding van het Verdrag inzake Biologische Diversiteit die afgesloten is door de Verenigde Naties in 1992. De 162 landen die het verdrag hebben getekend hebben in 2005 besloten het verlies van biodiversiteit wereldwijd te reduceren. De Europese Unie heeft toen besloten een stapje verder te gaan en in 2010 het verlies van biodiversiteit helemaal te doen stoppen. Om die reden heeft de Verenigde Naties het jaar 2010 uitgeroepen tot het Internationaal jaar van de Biodiversiteit. De provincie Zeeland gaat dit jaar in ieder geval hard verder met het opstellen van de Natura-2000-beheerplannen. ■

■ Landinrichting Hoek rond

Negen jaar heeft de ruilverkaveling Hoek geduurd. En daarbij is het goed dat niet is gewacht op de vaststelling van het tracé voor de N61, want dan had de landinrichtingscommissie haar werk zeker niet eind vorig jaar kunnen afronden.

In overleg met rijkswaterstaat – de eigenaar en beheerder van de weg – werd voor de naast beste oplossing gekozen, waardoor de uitruil van gronden toch kon doorgaan. Twee arresten van de Hoge Raad over Groningse zaken zorgden voor vertraging in de uitvoering en er werd veel gediscussieerd over de calamiteitenweg bij Dow voordat die kon worden verwezenlijkt.

Een belangrijk en groot onderdeel van de verkaveling

was het bos- en natuurproject voor de Braakman. De grondverwerving daarvoor verliep succesvol. Bovendien kon creatief met diverse financiële bronnen worden omgesprongen. Behalve vanuit de landinrichting was er geld vanuit de natuurcompensatie Westerschelde en vanuit de verevening van het valuepark bij Terneuzen. Zodoende kon circa 175 hectare bos en natuur aan de Braakman worden toegevoegd. Gedeputeerde Frans Hame-

link zei bij de afsluiting van de verkaveling dat binnenkort de laatste puntjes op de i worden gezet met de uitvoering van het recreatiebestek en het onttrekken aan de openbaarheid van een deel van de Braakmanweg. Ook hier heeft de landinrichtingscommissie een bijdrage geleverd om draagvlak te verkrijgen.

De gedeputeerde complimenteerde de commissie daarmee: 'De commissie mag trots zijn op haar werk. De

landinrichting heeft substantiële verbeteringen opgeleverd, onder meer voor de landbouw, de waterbeheersing, ook in het licht van de doelstellingen Waterbeheer 21ste eeuw, de ontsluiting van het platteland via de Hasjeweg en de transformatie van de Braakmanpolder.

Dat de lijst der geldelijke regelingen zonder gerechtelijke tussenkomst kon worden afgesloten, was eveneens een succes'. ■

Ter verdediging

Fotografe Anda van Riet richt zich deze jaargang op verdedigingswerken her en der in de provincie. Het onderwerp wordt breed genomen, ook in de tijd. Kunsthistorica en provinciaal medewerker cultuur Berit Sens verstrekt de geschiedkundige achtergrondgegevens.

Castellum Aardenburg

De restanten van het enige Nederlandse castellum uit de tweede eeuw (rond 175 na Christus) zijn in Aardenburg. Het castellum was compleet opgetrokken uit steen: Door- nikse kalksteen en Eifelse tuf- steen. Het bood onderdak aan Romeinse militairen. Aangenomen

wordt dat er ruimte was voor zo'n twee- tot driehonderd soldaten. Er moet, gezien de vondst van paardentuig, ook een bereden eenheid of cohors equitata geweest zijn. De rijksdienst voor het cultu- reel erfgoed heeft tussen 1955 en 1988 diverse opgravingen in en rond Aardenburg gedaan. In

die tijd werden de restanten van het westelijke poortgebouw, het zuidelijke deel, de zuidwest- hoek van de westelijke muur en de spitsgracht gevonden. De muren en het poortgebouw hadden verdedigingstorens. In de buurt van het castel- lum was ook een grote vicus – een burgerlijke nederzetting.

Recente graafwerkzaamhe- den van stichting Het Zeeuwse Landschap voor het maken van boomkikkerpoelen, waar- bij proefsleuvenonderzoek is gedaan, bevestigen dat. ■

Nieuwe Delta op DVD

Bij de provincie is een DVD beschikbaar van het programma De Nieuwe Delta – leven met water dat Omroep Zeeland in dertien delen heeft uitgezonden.

Onderwerpen die worden belicht, zijn onder meer:

- de bouw van de Deltawerken
- de negatieve gevolgen van de wer- ken
- natuurgebieden als belangrijke vaarwegen
- blauwalgen in Volkerak-Zoommeer

- mosselvisserij zoeken naar nieuwe methoden
 - veranderingen in de landbouw
 - toeristische druk op de regio
- De uitzendingen waren wekelijks; begonnen werd op 23 september, de laatste aflevering was 16 december. Zij werden meegefinancierd vanuit

Nederland leeft met water, de provin- cie en de twee waterschappen. Tijdens vier bijeenkomsten in no- vember en december kon worden nagepraat over de onderwerpen die in de serie aan bod kwamen. De pro- vincie en Omroep Zeeland belegden informele caféavonden in Terneuzen, Vlissingen, Zierikzee en Tholen. Hoewel de opkomst laag was, werd het initiatief wel gewaardeerd. Afwis- selend werd fel gediscussieerd over actuele onderwerpen als de zeespie- gelstijging en nostalgisch teruggeke- ken op vroeger tijden. Medewerkers

van onder andere rijkswaterstaat, de provincie en de waterschappen waren beschikbaar voor het beant- woorden van vragen die in het publiek leefden. Onder de deelnemers werd per avond een vraag- en antwoord- spel over de Delta gespeeld, waar- bij de atlas Zuidwestelijke Delta te winnen was. De DVD met de dertien televisie-uitzendingen is gratis te verkrijgen bij het provinciaal informa- tiecentrum, infocentrum@zeeland.nl, tel. 0118-631400. De serie is ook terug te zien op de site van de omroep: om- roepzeeland.nl/denieuwedelta. ■

Colofon

Aan deze Tijdingen werkten mee: Ruben Akkermans, Annelien Bij de Vaate, Hanneke Blok, Peter Brand, Jaap Broodman, Arno Dirkzwager, Monique Ekkebus, Miek Geerts, Piet Goossen, Hugo Hinderink,

Hannah Klompenhouwer, Ingrid de Kub- ber, Mirjam Kuzee, Durk-Jan Lagendijk, John Lilipaly, Jacco Olijslager, Berit Sens, René Steijn, Frank Sironkhorst, Naomi Stroosnijder, Ilona Vette, Aletta Waterman, Mathieu van Woerkom, Ans van Nieuwenhuijze (eindredactie).

Fotografie: Anda van Riet (pag. 1, 2, 3,

4, 5, 6, 8, 9, 10, 12) Elise Blok (3) Gijs van Haak (9) Ton den Boer (10) Rita van Biesbergen (11)

Cartoon: Danker Jan Orel
Basisontwerp: BOOM Creatie en Communicatie
Opmaak: provincie Zeeland, afdeling I&D.
Druk: Verhage, Middelburg

Uitgave: Provincie Zeeland, afdeling Communicatie, postbus 6001, 4330 LA Middelburg, tel. 0118-631400, e-mail infocentrum@zeeland.nl. Abonnementen en losse exemplaren van Tijdingen zijn hier gratis te bestellen. Adreswijzigingen/opzeggingen: telefoon 0118-631269, onder vermelding van abonneenummer (op de adreswikkell).